

Bedömning angående Nolgård 1:344, Hammarö kommun, Värmlands län

Bakgrund

Kulturlandskapet har av Hammarö kommun (mejl 2015-01-02) fått i uppdrag att ge ett utlåtande gällande om bostadshuset på Nolgård 1:344 måste rivas eller om det finns några alternativ.

Nolgård 1:344, som ligger mellan Nolgårdsvägen och Hammaröleden, har tidigare varit nämndemansgård och är den äldsta och enda mangårdsbyggnaden på Nolgård som bevarats i ursprungligt skick. Huset är ursprungligen från 1700-talet men byggdes om på 1860-talet till en parstuga med kök i mitten.

Bedömning

Önskvärt vore att byggnaden fick vara kvar och även restaureras. Men av flera orsaker, bland annat byggnadens dåliga skick, placeringen i anknäytning till ett industriområde samt mellan vägar (varav en hårt trafikerad) försvåras dock detta.

Att bevara de kulturhistoriska inslagen i samhället är viktigt för den historiska förståelsen i en bygd/miljö/landskap. Kulturhistoriskt sett har dock detta hus tappat sitt historiska sammanhang och har istället blivit ett apart inslag i den annars moderna miljön. Det som återstår är husets arkitektoniska och samhällshistoriska värde som rest av en tidigare struktur.

Nedan återger jag de tankar jag har om byggnaden.

Om byggnaden kan få finnas kvar:

Byggnaden anses vara i dåligt skick och har bedömts vara alltför kostsam att renovera. Jag har dock inte gjort någon egen skadebedömning av huset utan kan enbart gå på den bedömningen som gjordes 2012. Min erfarenhet är att så länge taket är tätt och fönstren är intakta så kan alla timmerhus renoveras. Men självklart måste någon vara villig att betala, alternativt arbeta ideellt för det.

Att använda byggnaden som bostad ser jag som svårt, främst på grund av husets placering. En lösning kan vara att omregistrera byggnaden till en näringsfastighet. Kanske kan den istället inrymma kontor, ateljéer eller bli ett kulturhus? Om man byggde till huset och hyrde ut det till kontor el dyl skulle det kanske delvis kunna finansiera en renovering av det ursprungliga?

Renoveringen av byggnaden kan eventuellt ske genom ett byggnadsvårdsläger som då arrangeras via Svenska byggnadsvårdsföreningen (www.byggnadsvard.se). Eventuellt kan man kombinera det med ett socialt projekt. (Exempel på lyckat projekt se länk:

http://www.lansmuseetgavleborg.se/files/1/174/190/xlm_rapport_2011-09.pdf

Om byggnaden beslutas rivas:

Man bör genomföra en rivningsdokumentation av huset med uppmätning, fotodokumentation samt insamling av historiska fakta.

Det hade varit bra om man hade kunnat kompensera förlusten av nämndemansgården på något sätt. En eventuell ny byggnad skulle exempelvis kunna anknyta till den äldre byggnaden, kanske i utformning?

Innan rivning kan man eventuellt uppmärksamma husets historia för allmänheten exempelvis genom ett kulturarrangemang med konstnärlig gestaltning utfört av lokala konstnärer. Till exempel kan man genom ljusgestaltning, berättelser, skulpturer, konstverk uppmärksamma huset och lyfta fram den historia som det besitter samt om de människor som verkat där. En dokumentation av arrangemanget kan sedan tillföras rivningsdokumentationen. (Kulturlandskapet har konstkonsulten Agneta Stening som kan vara behjälplig i detta sammanhang, www.kulturland.se).

Man bör föreslå för fastighetsägaren att timmerstommen kan läggas ut till försäljning alternativt bortskänkning. Det finns många byggnadsvårdsintresserade som är villiga att betala en liten slant för att få lov att plocka ner en timmerstomme och uppföra den på annan plats. Möjligen är huset i så pass dåligt? skick att man får skänka bort den. Fördelen är då att fastighetsägaren själv slipper bekosta rivningen. Om ingen är intresserad av hela timmerstommen kan det ändå vara bra att ta kontakt med byggnadsvårdsintresserade som kan ta hand om timret och eventuella andra byggnadsdelar (t ex fönstren) som kan återanvändas i andra projekt.

Cecilia Wingård

Rio Kulturlandskapet
Ekelidsvägen 5
457 40 Fjällbacka
0709-599 648 (kontoret), 0739-801500